

❁ ביאורים על הגדה של פסח ❁

הא לחמא עניא

מדוע מתחילה ההגדה בהזכרת "לחם עוני" עוד לפני שמספרים את סיפור יציאת מצרים?

משל למלך שיצא לציד ופגש בדרכו רועה צאן צעיר, הוא נוכח לראות שהרועה מצטיין בחכמה ופקחות ולקחו ליועץ. הרועה גדל ונהיה תוך זמן קצר לשר האוצר. השרים הוותיקים העלילו עליו שנהנה מקופת הציבור ולקחו את המלך לחיפוש בביתו, שם גילו פשטות וצניעות. חדר אחד לא הסכים השר לפתוח וגם לבבני ביתו לא נתן רשות כניסה. על פי דרישת המלך פתחו את החדר, ומצאו חדר ריק ובו רק שקית קטנה שהכילה את בגדי הרועים והחליל הותיק. הכל ציפו לדברי הסבר. פתח שר האוצר ואמר "בגדים אלו נוהג אני ללבוש כל יום לפני צאתי לבית המלך כדי להינצל מפח הגאווה וההתנשאות. כאן אני יושב שעה ארוכה כשהתרמיל על גבי והמקל בידי ומחלל בחלילי כמימים ימימה. כדי שלא אשכח שרועה פשוט הנני אלא שבחמלת ד' עלי נשאתי חן בעיני המלך". בשמוע המלך והשרים כן בקשו את סליחת השר על שחשדו בו ועזבו את המקום בבושת פנים.

להזכרת לחם העוני בליל הסדר נועד תפקיד דומה להסתגרות הרועה בחדרו. שלא יעלה על דעת מישהו כי בכוחנו ועוצם ידינו יצאנו ממצרים לכן אנו מזכירים ראשית כל את הא לחמא עניא כדי שהכל ידעו שהיינו עבדים חסרי אוניים ורק חסד ד' עלינו הביאנו עד הלום להשריש בנו את ההכרה שעבדים היינו- ויוציאנו ד'. זו המטרה העיקרית של ליל הסדר ולכן נקרא החג "חג - המצות".

כל דכפין כל דצריך

מה טעם דוקא לדאוג לעניים ולהכריז בעבורם בחג הפסח?

המצה - מסמלת: א. לחם עוני ב. היציאה לחרות - בחפזון. ז"א שהמצה מראה גם על חרות וגם על שיעבוד.

בסעודת הפסח שבה עניים נשווה את העניים והעשירים כאחת, כולם יסבו יחד כשרים וכבני חורין. כדי שכל אחד ישער בנפשו כאילו היה עבד ומשועבד בעבודת פרך.

השתא הכא

כשם שראינו בלחם זה שתי בחינות המציינות שתי תקופות כך אנו מתנחמים ומנחמים את האחרים היושבים עמנו שגם הם יתרוממו משפלותם. כך גם עכשיו כאשר אנו שוב תחת עול שעבוד האומות אנו מאמנים ובוטחים בד' שנצא משעבוד לחרות.

מה נשתנה

מדוע יש להקפיד על השאלה, למה לא מספיק לשמוע את התשובה? העיקר בספור יציאת מצרים להבין ולהתעורר מהמילים הקדושות של ההגדה. לכן לא מספיק לשמוע. לא מספיק לאמר "שמענו" אלא שמיעה שחודרת ללב. כמו שכת' בתהילים: אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי? עזרי מעם ד'. ע"י ששואלים ועונים אפי' אדם לעצמו הדברים מתלבנים ומתבררים היטב עד כדי התרגשות והתלהבות.

כולנו מסובין

אם נחשוב על משמעות השאלות והסימנים שיש בליל הסדר, ישנם סימנים קלים: מצה, מרור, הסבה, טבילה במי מלח מדוע לא עושים סימנים רציניים כדי להרשים את הנפש?

אלא- שהרושם שדברים קטנים עושים אינו קלוש כפי שנדמה. הוא נרשם בנפש ופועל מאליו ולפעמים רואים שאדם מתעורר לפתע לרגשות ומעשים והם כתוצאה מהרגלים פעוטים שחודרים לעומק. ואם נשאל אם כוחו של מעשה קטן גדול כ"כ - מתחזקת השאלה למה לא עושים דברים וסימנים גדולים? אלא שהדברים הגדולים והרשמים הכבירים הותירו אמנם בשעת מעשה רושם עז אולם אינם מגיעים וחודרים למקומות היותר דקים ועמוקים. דוקא הפעולות הקטנות שאינן מביאות לידי התפעלות מוחשית הן המניחות רשמים דקים ומגיעות לנימי הנפש העדינים והחבויים ומעוררת אותם.

עבדים היינו

א. מדוע יש להודות לו על יציאת מצרים והלוא הוא הכניסנו לשם? האם אדם מודה על השנים בהן היה אסור בבית הסוהר?

אלא- "חסד ומשפט אשירה לך"- משל לרופא שהגיעו אליו שני חולים עם אותם סימפטומים. לאחד הקל ולשני החמיר באזהרות ותרופות וזה מפני שהכיר את אבותיו החולים ורצה למונעו מזה.

הקב"ה רק הוא ידע שצריכים תרופה חריפה וקשה- גלות מצרים וכל מטרתה כדי לקרבנו לעבודתו ולהכשירנו לקבלת התורה. לכן **מודים על העבדות** שהיא זו שגרמה לנו לזיכוך, להיות ראויים לקבלת התורה.

ב. ע"י הניסים שנעשו למצרים התברר לעמ"י האמונה בהשגחה ובשינוי הטבע וזה הרכוש הגדול שעד אז לא ידעו את כוחו הגדול ולכן יש גם מצוות רבות זכר ליציאת מצרים.

ואילו לא הוציאנו...

מטרת יציאת מצרים שנהיה עבדי ד'.

הקב"ה הוציאנו כשהיינו במ"ט שערי טומאה ואילו לא היה מוציאנו אז היינו נשארים לעולם באותה דרגה ולא היינו יכולים להיות עבדי ד'. ואם זו כל מטרת היציאה זה מחייבנו. עבד ד' - עושה רק רצון ד'.

הרי זה משובח

הוא עצמו משובח יותר.

המרבה לספר הוא יותר משובח, הוא יותר בעל פנימיות כי הוא מרגיש את הישועה והזכיה שביציאת מצרים. ומדוע אנחנו שמחים ומשבחים על יציאת מצרים והרי עכשיו אנחנו בגלות? מכיון שע"י גאולת מצרים זכינו לדברים רוחניים עצומים: מעמד הר סיני וכו'. משל לאדם בור שהתעשר ולקח לעצמו מורים ולמד ונהיה מלומד לימים התהפך הגלגל וחזר להיות עני אך נשאר שמח וכל שנה הודה להקב"ה ביום שהיתה לו הישועה מכיון שהידיעות שקנה בימי עושרו נותרו עמו.